

نوشتار ششم: بانوان، کارآفرینان کلیدی در مشاغل خانگی و کسب و کارهای خرد محلی

سینا عطائی - مدیر استودیو نوآوری شهری ماموت

نقش بانوان جامعه در رونق دادن به مشاغل خانگی و کسب و کارهای خرد محلی در جامعه ایران که همچنان دارای ساختارهای سنتی و خانواده محور است، غیرقابل انکار خواهد بود. علی رغم تغییرات الگوهای اجتماعی و فرهنگی طی چند دهه اخیر در کشور، همچنان بانوان محور اصلی خانواده های ایرانی هستند. علاوه بر این نقش پررنگ فرهنگی بانوان در مدیریت خانواده، براساس آمار دردسترس منابع رسمی کشور، بانوان سهمی معادل 75 درصد از کل مشاغل خانگی را نیز به خود اختصاص داده اند. از این رو می توان گفت چه از نظر فرهنگی و چه از نظر زمینه های فعالیت اقتصادی و ساخت اجتماعی جوامع محلی، نقش بانوان بسیار پررنگ و حائز اهمیت است. این در حالیست که در وضع موجود، شرایط مناسب برای توسعه کسب و کارهای خانگی و خرد محلی توسط این قشر توانمند جامعه فراهم نیست. یکی از اساسی ترین چالش های پیش رو بانوان کارآفرین محلی، متناسب نبودن تسهیلات و خدمات ارائه شده از سوی سیستم های بانکی با ظرفیتهای این گروه است. به عبارت بهتر می توان گفت تفاوت قابل توجه و شگرفی میان شرایط بهره مندی بانوان کارآفرین بالاخص بانوان سرپرست خانوار که در مشاغل خانگی خوداشتغالی نموده اند و سایر افراد از تسهیلات بانکی یا خدمات دیگر دولتی و نهادهای عمومی وجود ندارد. این موضوع سبب شده بسیاری از بانوان فعال یا کارآفرین بالقوه بالاخص در پهنه های کم برخوردار کشور، از این تسهیلات خدمات محروم گردند و به طور عملی تحت هیچگونه حمایت و پشتیبانی اثرگذاری نباشند. از این رو یکی از اساسی ترین فعالیتهای که دولت می تواند مدنظر قرار دهد معطوف به تعریف برنامه های موثر بر روی شرایط شغلی بانوان فعال در کسب و کارهای محلی است. این برنامه که تحت عنوان "خانه های کسب و کار بانوان" طراحی شده، علاوه بر ارائه ایده های نوین در تخصیص منابع بانکی به بانوان کارآفرین محلی، اقدامات جامعی در حوزه توانمندسازی بانوان مستعد را نیز ارائه می دهد.

براساس این ایده نوآورانه، علاوه بر آنکه زمینه برای فعالیتهای بانوان کارآفرین محلی که در حال حاضر صاحب شغل خانگی یا کسب و کار خرد هستند ولی به دلیل وجود موانع مذکور، با چالش روبرو شده اند، تسهیل می گردد، سازوکار اجرایی برای ترویج و توسعه تفکر کارآفرینی در بین سایر بانوان نیز اجرایی خواهد شد. این سازوکار اجرایی شبکه ای از بانوان با انگیزه و صاحب دانش عمومی کارآفرینی را شکل خواهد داد که می توانند توسط فعالان اقتصادی محلی بالاخص بانوان کارآفرین فعال، وارد بازار کسب و کارهای خرد و محلی شده

یا با ارائه ایده ای نوآورانه کسب و کار خود را راه اندازی نمایند. در این ایده، علاوه بر آشنایی بانوان با مفاهیم کارآفرینی و نوآوری، مهارت های تیم سازی و گروه سازی، ایجاد شبکه اجتماعی، مشاوره های روانشناختی و دوره های انگیزشی با هدف آماده سازی افکار مشارکت کنندگان و آشنایی آنان با اصول اولیه برای ورود به بازارکار محلی، آموزش داده می شود. بنابراین اجرای این ایده نه تنها مشکلات وضع موجود بانوان کارآفرین را حل خواهد کرد بلکه زمینه توسعه شبکه ای از مشاغل خانگی توسط بانوان در سطوح محلی را فراهم می آورد. این ایده را می توان در قالب عناوین زیر به طور مشخص ارائه نمود:

- سیاستگذاری و تدوین برنامه های عملیاتی توسعه کارآفرینی در کسب و کارهای خرد و خانگی براساس ویژگی های اجتماعی و فرهنگی جامعه بانوان فعال و زنان سرپرست خانوار
- تسهیل فرایندهای نهادی ارائه مجوز و تسهیلات برای مشاغل خرد و خانگی بالاخص برای بانوان سرپرست خانوار
- ایجاد "خانه های کسب و کار بانوان" در سطح محلات شهری و روستاهای کشور